

Far, hvad er undtagelsestilstanden?

Holm, Isak Winkel; Laut, Kristian Cedervall

Published in:
Politiken

Publication date:
2013

Citation for published version (APA):
Holm, I. W., & Laut, K. C. (2013). Far, hvad er undtagelsestilstanden? *Politiken*, 7-7.

Små autister

Autisme diagnosticeres oftest ikke før efter to års-alderen. Men et nyt amerikansk studie, publiceret i *Nature*, peger på, at manglende øjenkontakt hos helt små børn kan være et afgørende tegn, hvis lidelsen fremover skal opspores tidligere.

I studiet har forskere fra Emory University fulgt børn fra fødslen til tre års-alderen. De blev delt i to grupper: Én med lav risiko for at udvikle autisme, og en højrisiko-gruppe, hvor ældre søskende allerede havde en autisme-diagnose. Ved hjælp af eye tracking-teknologi målte forskerne børnenes øjenbevæ-

gelser, mens de så film med en børnepasser. Sigtet var at undersøge, i hvor høj grad de fokuserede på personens øjne, krop og mund og på genstande i filmen. Målingen fandt sted ti gange – fra da de små forsøgsdeltagere var to måneder gamle og frem til de blev 24 måneder.

Det viste sig, at de børn, som senere fik autisme-diagnosen, over tid kiggede mindre og mindre på film-personens øjne. Den aftagende øjenkontakt satte ind, mens børnene var to til seks måneder og fortsatte derefter, så de ved 24 måneder kun kiggede halvt så længe i snit på personens øjne som

de øvrige børn. Resultaterne tyder på, at børn med autisme er født med sociale indlevelsessevner, som gradvis forværres. Forskerne håber at kunne bruge dette og opfølgende forsøg som springbræt til at udvikle et klinisk værktøj til tidlig sporing af autisme. 110 børn indgik i studiet, som i sidste ende

baserede sig på data fra 36 drenge. Trods forsøgsgruppens beskedne omfang er resultaterne bemærkelsesværdige, siger eksperter til *New York Times*, fordi artiklen grundigt dokumenterer børnenes adfærdsændring over tid.

nsh

Nature, 6. november

Ikke bare katastrofen, men også fortællingen om katastrofen påvirker os. Mediernes dækning af orkanen Katrina var stærkt præget af Hollywoods dramaturgi. FOTO: SCANPIX

knytning til hinanden og til området, og det skabte et stærkt fællesskab.

»Det viser, at katastrofer ikke kun er destruktive, men også produktive. Katastrofer kan forårsage en høj grad af social sammenhængskraft og altruisme blandt medlemmerne af et samfund. Der er flere, der har rapporteret om nærmest euforiske stemninger i beredskabs- eller genopbygningsfasen af en katastrofe,« siger Kristoffer Albris.

Også i den økonomiske forskning har man forsøgt at kortlægge katastrofers langsigtede virkninger, og her kan der også være positive effekter, fortæller projektdeltager og professor i økonomi Henrik Hansen. Han peger på, at oversvømmelser kan have gavnlige effekter på længere sigt, fordi de aflejrer næring i jorden,

og at selv jordskælv i nogle tilfælde kan styrke en lokal økonomi.

»Det skyldes sandsynligvis, at man ofte får genopbygget samfundet på en ny og bedre måde. Man får måske nogle bedre bygninger eller bedre kloakering med hjælp udefra,« forklarer økonomen.

I andre hjørner af katastrofeforskningen har man set på katastrofen som en kulturel konstruktion, som kan bruges som et politisk værktøj. Den franske antropolog og sociolog Didier Fassin har eksempelvis skrevet om, hvordan vi bruger katastrofer som en undskyldning for at intervenere i andre lande, og sidste år udgav den amerikanske socialforsker Michele Dauber bogen *The Sympathetic State*, der beskriver, hvordan USAs præsident

Franklin D. Roosevelt i 1930'erne gjorde alt, hvad han kunne for at fremstille den økonomiske krise som en katastrofe. På den måde overbeviste han de amerikanske vælgere om, at de arbejdsløse var uskyldige ofre, der havde fortjent hjælp fra staten.

Eksemplet viser, hvordan ikke bare katastrofen, men også fortællingen om katastrofen påvirker os. Derfor handler en vigtig del af *Changing Disasters* om, hvordan katastrofer på film, i spil og i bøger både afspejler og sætter deres præg på virkeligheden. Et interessant eksempel på dét kunne man se under og efter orkanen Katrina, fortæller Isak Winkel Holm.

»Katrina blev simpelthen dækket som en katastrofefilm. De historier, som tv-stationer fortalte, handlede om undtagelsestilstanden, om plyndrende menneskemængder og stabler af ligposer. Man fortalte de her enormt dramatiske historier om, at inde under civilisationens fernis er vi som vilde dyr,« forklarer han.

Men senere viste det sig, at billedet af den totale undtagelsestilstand var en vild overdramatisering. »Der var ikke særlig meget mere kriminalitet, end der plejede at være,« siger Isak Winkel Holm og fortæller, hvordan selv det amerikanske katastrofeberedskab FEMA lod sig påvirke af fortællingen.

»På et tidspunkt sagde myndighederne, at der ikke var tale om en *search and rescue operation*, men at det derimod handlede om at opretholde lov og orden. De gik med på retorikken, og på den måde var det i høj grad en Hollywood-skabt katastrofe,« siger Isak Winkel Holm.

CHANGING Disasters er et forsøg på at kæde de mange forskningsområder sam-

men: Film, bøger, medier og katastrofeberedskab. Lovgivning, økonomi, sundhed, filosofi og teologi. Mens Isak Winkel Holm og kulturforskerne skal læse bøger og se film, skal økonomerne studere statistikker. Sundhedsforskerne skal se på bakterier og sygdomsudbredelse, antropologer skal ud på feltarbejde, juristerne skal dykke ned i lovstoffet.

Men der er ikke tale om noget *konkret* fælles mål for projektet, siger Kristian Lautau:

»Det er ikke nødvendigvis sådan, at det skal ende med otte policy-anbefalinger. Målet er nærmere at komme tættere på en fælles forståelse. På den måde er det mere et grundforskningsprojekt. Vi vil gerne ud på de vilde vover og opdrive ny viden.«

Isak Winkel Holm tilføjer, at han håber, at projektet kan være med til at gøre os opmærksom på nogle af de farer, som det store fokus på katastrofer fører med sig. Katastrofe-fortællingen har en tendens til at forenkle, depolitisere og dele verden op i skurke og ofre. Og det store fokus på forbedelse og sikkerhedsliggørelse kan betyde, at vi kommer til at overse andre ting – som for eksempel retssikkerhed.

»Man kan sige, at vores samfund er præget af en vis katastrofe-dumhed. Vi vil gerne gøre folk bevidste om, hvordan verden bliver pakket og serveret for os i katastrofer. Vi vil gerne undersøge: hvad vil det egentlig sige? så katastrofen ikke bliver sådan en ubevidst tankemodell for, hvordan vi ser verden.«

af hvert trin. Det vil sige, at udviklingen kan stige i en periode eller den kan flade ud. Men man skal ikke tage fejl: Det går opad.

Derfor påpeger han, ligesom de amerikanske forskere, at man ikke skal lade sig forføre af de umiddelbart gode nyheder: »Om fem-ti år vil vi med størst sandsynlighed se, at temperaturen i vores atmosfære stiger igen.«

Til den tid vil havene samtidig være blevet et mindre velfungerende depot for vores udledninger. Vands evne til at optage CO₂ forringes efterhånden som vandet bliver varmt, så dens oplagringseffekt aftager. Vi kan med andre ord ikke forlade os på, at havene fremover vil have samme evne til at optage udledninger og dermed være med

til at afbøde globale temperaturstigninger.

»Det ville være naivt at tro, at dybhavet klarer ærterne for os,« siger Peter L. Langen.

Den danske klimaekspert vurderer, at gennemsnitstemperaturen nær jord- og havoverfladen ikke giver et retvisende billede af global opvarmning. Det man bør have for øje er, om kloden opsuger mere varme fra Solen, end den afgiver igen. Og lige nu opsuger vi ganske store mængder, der blot bliver overført til det kolde havvand flere hundrede meter under os.

Der er andre aspekter af havopvarmningen, som er problematiske. Peter L. Langen forklarer: »Vi fokuserer meget på, at iskapperne og gletscherne smelter, og at det fører til højere vandstand. Men en stigning i havets tempe-

ratur vil også bidrage ganske markant til den udvikling, fordi vand udvider sig, når det bliver varmt, så derfor vil oceanernes temperaturstigning betyde, at vandstanden stiger.«

Lige nu stiger havene omtrent 3 mm om året. Men hastigheden er stigende og har været det siden 90'erne. Der er dog også andre problemer, som kan dukke op undervejs. Vildere vejr er en af de ting, som ofte nævnes i sammenhæng med klimaforandringer.

»Vi ved, at ved en temperatur på omkring 27 grader vil risikoen for at der opstår cykloner i de tropiske egne være til stede. Og der vil utvivlsomt komme flere cykloner, hvis havtemperaturen stiger, hvilket den både gør i dybet og ved overfladen. Dog spiller andre

vejr-fænomener ind, så det er svært at forudsige den præcise effekt,« påpeger Peter L. Langen.

Selvom klimaforskeren fra DMI ikke er biolog, tør han godt pege på, at ændringerne i temperaturen også vil få konsekvenser for havenes biologi. Arter kan blive udfordret, når forholdene ændrer sig blot en smule. Eksempelvis kan en voldsom opblomstring af gopler komme til at true fisk og andre havdyr.

Tilbage på overfladen har vi måske fået et lille klimafrikvarter, fordi havene har opsugt en masse af den varme og CO₂, vi udleder. Men som de amerikanske forskere fra den indonesiske ekspedition vurderer, vil især den opsparede varme på et eller andet tidspunkt komme tilbage til vores grønne del af kloden.